

МАДАНИЯТ СОҲАСИ УЧУН МУҲИМ ҲУҚУҚИЙ АСОС

Эндиликда тасарруфига маданият ташкилотларини бириктирган давлат органлари ва муассасалари, шунингдек, маданият ташкилотлари томонидан театр, musiқа ва концерт намойиши, цирк ҳамда тасвирий санъат, архитектура ва дизайн бўйича тармоқ бадийи кенгашларини ташкил этиш ҳуқуқи қонун билан мустаҳкамланди. Улар таркибига, қоида тариқасида, таниқли ижодкорлар, маданият ходимлари, олимлар, мутахассислар, маданият ташкилотлари ассоциацияларининг (уюшмаларининг) вакиллари кириши мумкин эканлиги тўғрисидаги қонуний норма киритилди.

Шунингдек, фуқаролар ва ижодкорларнинг маданий фаолият соҳасидаги мулк, муаллифлик ҳамда турдош ҳуқуқлари, иқод натижаларини олиб чиқиш ва олиб кириш ҳуқуқи, уларнинг ўзига ҳос хусусиятлари қонунда белгилаб қўйилди.

Мазкур Қонунда Маданият вазирлигига давлат-хусусий шериклик асосида ишларни жорий этиш масалалари ҳам белгиланган. Маданият ва санъат муассасаларининг тадбиркорларга давлат-хусусий шериклик асосида берилиши бюджет харажатларининг камайиши, янги иш ўринларининг яратилиши, маданий объектлар моддий-техника базасининг мустаҳкамланиши, маданий хизмат кўрсатиш сифатининг ошишини таъминлашга замин яратди.

Қонунда “оммавий-маданий тадбирлар” тушуновлиқа аниқлиқ киритилган. Ушбу тадбирларни ўтказиш тартиби,

ёнгин хавфсизлиги, тез тиббий ёрдам кўрсатиш, тадбир иштирокчиларининг хавфсизлигини таъминлаш шартлари аниқ кўрсатиб берилган.

Маданий фаолият соҳасининг ўзига хос яна бир кўриниши — ижодий буюртмадир. Қонунчиликка илк бор ритилаётган ушбу тушунчага атрофлича юридик таъриф берилган бўлиб, ижодкорларнинг бу борадаги фаолияти буюртмачи билан тузилган шартнома асосида амалга оширилиши белгиланган. Шу билан бирга, ижодий буюртмани бажарганлик учун ижодий жамоаларга ёки ижодкорларга муаллифлик ҳақини тўлаш миқдори ва тартиби аниқлаштирилди.

Маданият марказлари, миллий маданий марказлар, театр, цирк, концерт ташкилотлари каби маданий муассасаларнинг ҳар бирига таъриф берилиб, уларнинг бир-биридан фарқи, асосий йўналишлари ҳамда вазифалари, маданий фаолиятда, жумладан, репертуар танлашда мустақил экани кўрсатиб ўтилди.

Қонунда илк бора маданият муассасалари ва ташкилотларига маданий ҳамда санъат соҳасида эришган ютуқлари учун “Миллий” ёки “Академик” ма

қомини бериш тартиби ҳам белгиланди. Унга кўра, Вазирлар Маҳмасининг тақдимномасига биноан Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан “Миллий” ёки “Академик” мақоми берилиши мумкин.

Давлат маданият муассасалари ва ташкилотларининг аттестацияси улар асосий фаолиятининг самарадорлигини баҳолаш, моддий, меҳнат ва молиявий ресурслардан оқилона фойдаланиш, уларнинг тузилмаларини тартибга солиш мақсадида уч йилда бир марта ўтказилиши белгиланди.

Олис ва бориш қийин бўлган жойларда маданиятни ривожлантириш, маданият ташкилотларининг фаолиятини йўлга қўйиш, уларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, аҳолининг эстетик эҳтиёжларини қаноатлантириш ва аҳолига кўрсатилаётган маданий хизматлар сифатини яхшилаш бўйича ишларга давлат томонидан устувор аҳамият берилди.

Халқ ижодиёти, халқ бадийи ҳунармандчилиги ва амалий санъати, Ўзбекистон халқ ўйинлари жумласига кирувчи маданият объектилари қонун даражасида мустаҳкамланди.

Фуқаролар, чет эл фуқаролари ва фуқаролиқ бўлмаган шахсларнинг маданий фаолият соҳасидаги ҳуқуқ ва

мажбуриятлари белгиланди. Маданият ютуқларидан фойдаланиш ва жамиятнинг маданий ҳаётида иштирок этиш, ижодий жамоалар таркибида ёки мустақил равишда, касбий ёки нокасбий (хаваскорлик) асосда ижодий фаолият билан шуғулланиш, ўз эҳтиёжларига, манфаатлари ва қобилиятига (имкониятларига) мувофиқ маданий фаолият йўналишларини эркин танлаш, ўз мулкда турган маданий бойликларга қонунчиликда белгиланган тартибда эғалиқ қилиш, улардан фойдаланиш ва уларни тасарруф этиш, маданий-оммавий тадбирлар жараёнида қонунчиликда тақиқланмаган турли рамзлардан ва ўз фирини ошкора ифода этишининг бошқа воситаларидан фойдаланиш кабилар шулар жумласидан.

Шу билан бирга, юртимизда яшовчи бошқа миллатлар ва элатларнинг миллий маданияти, урф-одатлари ва анъаналарини сақлаш ҳамда ривожлантириш, ўз маданий ва тарихий муҳитини тиклаш ҳуқуқи қафолатланмоқда. Концерт-томоша фаолиятини амалга оширишга доир лицензия олишининг талаб ва шартлари белгиланпти.

Мухтасар айтганда, мазкур Қонун соҳани тартибга солишга қаратилган ҳужжатлардаги қарама-қаршилиқлар ва номuvoфиқликларни бартараф этиш билан бирга, соҳадаги ҳуқуқий-норматив бўшлиқнинг бартараф этилишини таъминлайди. Шунингдек, маданият ташкилотлари юриятлаётган фаолият майдо ни кенгайиб, кўрсатилаётган хизмат сифати яхшиланайди.

Ойдин АБДУЛЛАЕВА, Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг Фан, таълим, маданият ва спорт масалалари қўмитаси аъзоси.

Халқ вакиллари — ҳудудларда

ЖОЙЛАРДА ОЛИБ БОРИЛАЁТГАН ИШЛАР ҲОЛАТИ ЎРГАНИЛЯПТИ

Шу кунларда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари ўз сайлов округларида бўлиб, сайловчилар билан учрашувлар ташкил этмоқда. Бу жараёнда солиқни сақлаш ҳамда таълим муассасалари фаолияти ҳам тегишли масъуллар иштирокида атрофлича таҳлил қилинмоқда.

28-Пайкент сайлов округидан сайланган депутат Назир Собиров соҳа мутахассислари билан бирга, мамлакатимиз Президентининг 2018 йил 12 июлдаги “Ўзбекистон Республикаси аҳолисига нефрология ва гемодиализ ёрдами кўрсатиш самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”-ги қарори ижросини Бухоро

вилояти кўп тармоқли тиббиёт маркази мисолида ўрганди.

Бугунги кунда Бухоро вилоятида бўйрак етишмовчилигига дучор бўлган, гемодиализ ёрдами кўрсатилаётган беморлар сони 164 нафар. Сурункали бўйрак етишмовчилигининг терминал босқичида турган ва гемодиализ муолажасига

муҳтож беморлар сони йилига 35 — 40 нафаргача ортиб бормоқда. 2020 йилги кўрсаткичга асосан, 501 нафар фуқаро шундай ташхис билан нефролог назоратига олинган.

Ҳозирги кунда вилоятда 30 дана сунъий бўйрак аппарати бўлиб, шунинг 11 таси кўп тармоқли тиббиёт марказида, 6 таси Республика шошилинч тез тиббий ёрдам илмий марказининг Бухоро филиалида, 7 таси Вобкент тумани тиббиёт бирлашмасида ва 6 таси Қорақўл тумани тиббиёт бирлашмасида.

Айни пайтда 164 нафар беморга тўртта сменда тиббий хизмат кўрсатилаёт-

гани маълум бўлди. Ушбу хизмат ва дори-дармонлар бюджет маблағлари ҳисобидан амалга оширилмоқда.

Шифокор ва беморлар билан бўлиб ўтган суҳбатлар чоғида гемодиализ муолажалари оладиган беморларда иккиламчи касалликлар ривожланишининг олдини олиш мақсадида ишлатиладиган айрим дори-дармонлар (қон ўрнини босувчи темир препаратлар) танқислиги ҳам кузатилиши ойдинлашди.

Ўрганишлар давомида аниқланган камчиликларни бартараф этиш юзасидан аниқ чора-тадбирлар белгиланди ва зарур тавсиялар берилди.

Давлат дастури ҳамда ҳоимйлар ёрдамида тез орада ижобий ҳал этилиши маълум қилинди.

Маҳаллада соғлом турмуш тарзини кенг тарғиб этиш мақсадида спорт мажмусини қуриш режалаштирилган. Аммо қурилиш бўладиган ҳудуддаги дарахтларни қўчириш масаласи ҳамон ҳал қилинмаган. 4-сектор раҳбари ушбу масаланинг ечимини тез орада топишга ваъда берди. Чунки мажмуа янги турширилса, ўнлаб фуқароларнинг доимий бандлиги таъминланайди.

Депутатларнинг ҳудудлардаги ўрганишлари давом этмоқда.

«Халқ сўзи».

ЭКОЛОГИК ПАРТИЯ ЭТАКЧИСИ ЎЗГАРДИ

Кеча Ўзбекистон Экологик партияси Марказий Кенгашининг навбатдаги IX пленуми бўлиб ўтди.

Унда партиянинг 2020 йилдаги фаолияти якунлари ҳамда Президентлигининг Олий Мажлисга Мурожаатномасидан келиб чиқувчи партия олдида турган долзарб вазифалар атрофлича муҳокама қилинди.

Анжуман

Таъкидланганидек, давлатимиз раҳбарининг бу галги Мурожаатномасида ижтимоий-сиёсий ва ижтимоий-иқтисодий аҳамиятга молик қатор долзарб масалалар илгари сурилди. Мухим ва устувор вазифалар белгилаб берилди.

Шу вазифалардан келиб чиққан ҳолда партия ўзининг аниқ комплекс чора-тадбирлар режасини ишлаб чиқди.

Хусусан, атроф-муҳит муҳофазасини янада яхшилаш, мавжуд экологик муаммоларни ҳал этиш, соҳада миллий қонунчиликни тақомиллаштириш, “ашил иқтисодиёти”га ўтишга қўмаклашиш, экологик маданиятни юксалтириш шулар жумласидандир.

“Янги Ўзбекистон — мактаб оstonасидан, таълим-тарбия тизимидан бошланади”, деган ҳаётбақи ғояни ҳаётга таътиб этиш бўйича тарғиботи кучайтириш, боғча, мактаб ва олийгоҳларда сифатли ҳуқуқий экологик таълимни йўлга қўйишни назоратга олишга алоҳида эътибор қаратилади.

Экология ва атроф-муҳитни муҳофаз қилиш, тиббиёт соҳасида фаолият олиб бораётган нодавлат нотижорат ташкилотлари билан ҳамкорлик янада кучайтирилади.

Тадбир қатнашчилари партиянинг Марказий Кенгаши ҳамда ҳудудий партия ташкилотлари фаолиятини рақамлаштирган ҳолда уни баҳолаш мезонларини юритиш ва улар рейтингини аниқлаш борасидаги ишлар билан таништирилди. 2021 йилда амалга ошириладиган вазифалар натижалари рақамли платформага жойлаштирилиши таъкидланди.

Партия Марказий Кенгаши фаолиятининг барча йўналишида ишларни юқори босқичга кўтариш, Қонунчилик палатаси ва маҳаллий Кенгашлар депутатлари, ҳудудий партия ташкилотлари ҳамкорлигини янада кучайтириш, мавжуд хато ва камчиликларни бартараф этиш, электротат ва сайловчилар ишончини оқлаш борасидаги сай-ҳаракатлар самарадорлигини ошириш юзасидан таклиф, фикр ва мулоҳазалар билдирилди.

Пленумда ташкилий масала ҳам кўриб чиқилди. Марказий Кенгаш Ижроия қўмитаси раиси Комилжон Тоҳибоев солиғи ҳолатига кўра, ўз аризасига мувофиқ лавозимидан озод этилди. Ўзбекистон Экологик партияси Марказий Кенгаши Ижроия қўмитаси раиси лавозимига Нарзулло Обломуродов сайланди.

Дилшод УЛУҒМУРОДОВ
(«Халқ сўзи»).

Халқ сўзи

Парламент назорати

МУАММОНИНГ ТУБ ИЛДИЗЛАРИ АНИҚЛАНМОҚДА

Парламент юқори палатасида аёллар ва болалар саломатлиги масаласига алоҳида эътибор қаратиб келинмоқда. Айниқса, Сенат Кенгашининг “Эрта турмуш ва эрта туғуруқ ҳолатлари ҳамда оилавий ажирмалар билан боғлиқ муаммоларни бартараф этиш бўйича 2020-2021 йилларга мўлжалланган комплекс чора-тадбирлар дастури” бу борада муҳим аҳамият касб этмоқда. Унда белгиланган вазифалар қай даражада ижро қилинаётгани сенаторларнинг доимий назоратида.

Дастурда белгиланган 32 та банднинг ҳар бирида қизлар саломатлиги, уларнинг тиббий ҳамада ҳуқуқий билимларини оширишга қаратилган тадбирлар ва тегишли масъуллар белгиланган. Утган йили унинг 25 та банди ижроси таъминланиши кўзда тутилиб, бу борада талай ишлаб олиб борилди.

Жумладан, солиқни сақлаш ҳамда халқ таълими вазирларининг қўшма буйруғи билан “Халқ таълими тизимидаги таълим муассасаларининг ўқувчиларига бирламчи тиббий-санитария ва профилактик ёрдам кўрсатиш ҳамда реабилитация тадбирларини ташкил этиш тартиби тўғрисида йўриқнома” ишлаб чиқилди. Профессинал таълим муассасалари ҳамда академик лицейларда ўқувчиларнинг саломатлигини муҳофаза қилиш, касалликларнинг олдини олиш, кўрсатилаётган бирламчи тиббий-санитария ва профилактик ёрдамнинг сифати ҳамда реабилитация тадбирларининг самарадорлигини ошириш мақсадида эса махсус йўриқнома тайёрланди.

Шу каби сай-ҳаракатларга қарамаздан, афсуски, республикамизда вояга етмаган, айниқса, 13-14 ёшли қизлар орасида эрта туғуруқ ҳолатлари ҳам кузатилмақда. Бундай ноҳус вазиятларнинг олдини олиш мақсадида Халқ таълими вазирлиги томонидан умумий ўрта таълим мактаби, академик лицей ва касб-ҳунар коллежи ўқувчиларини тиббий кўриқдан ўтказиш тартибини бузганлик учун айбдор шахсларга нисбатан маъмурий жа-вобгарлиқни белгилаш йўлга қўйилди. Жумладан, “Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги қонун лойиҳаси ишлаб чиқилди.

Лойиҳада Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 531-модда билан тўлдириш таклифи берилган. Яъни умумий ўрта таълим мактаби, академик лицей ва коллеж ўқувчиларини тиббий кўриқдан ўтказиш тартибини бузганлик учун фуқароларга базавий ҳисоблаш миқдорининг беш барабаридан етти барабаригача, мансабдор шахсларга эса етти барабаридан ўн барабаригача жарима солиш меъёрини белгилаш таклиф этилмақда.

Айни пайтда қонун лойиҳаси келишиш учун барча мансалафатдор вазирлик ва идораларга юборилган.

Бундан ташқари, Халқ таълими, Соғлиқни сақлаш, Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирликлари, Ёшлар иттифоқи, UNFPA (БМТнинг

Аҳолишунослик жамғармаси) билан ҳамкорликда “Ўзбекистон ёшлари — соғлом турмуш тарзи тарафдори” мавзусида қизлар ва йиғишлар учун 10 та тренинг модулларини ўзида жамлаган ўқув-услубий қўлланмалар ишлаб чиқилди.

Унда соғлом турмуш тарзи асослари, зарарли одатларнинг олдини олиш, репродуктив саломатлиқни асраш, оилага тайёрлаш ва замонавий шахс

нинг ҳуқуқий асослари, илмий ҳамда фундаментал тадқиқотларни қучайтириш, болалар ва ўсимирларнинг патологик ҳолати ҳамда касалликларнинг диагностикасини олиб боришга оид топшириқлар белгиланган.

Яна бир масала — қонуний никоҳдан ўтмай яшаб келаётган оилаларнинг рўйхати тузилиб, 65,7 фоизининг никоҳи қонуний расмийлаштирилган. Бу ҳолат ҳудудлар кесимида

“Халқ таълими, Соғлиқни сақлаш, Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирликлари, Ёшлар иттифоқи, UNFPA (БМТнинг Аҳолишунослик жамғармаси) билан ҳамкорликда “Ўзбекистон ёшлари — соғлом турмуш тарзи тарафдори” мавзусида қизлар ва йиғишлар учун 10 та тренинг модулларини ўзида жамлаган ўқув-услубий қўлланмалар ишлаб чиқилди.

қўникмалари, гендер масалалари борасидаги бир қатор муҳим билимлар жамланган.

Мазкур қўлланмалар орқали ҳудудларда ўқувчи қизлар ўртасида эрта туғуруқ ҳолатларининг олдини олиш, ўсимирларни оилавий ва ижтимоий ҳаётга тайёрлаш назарда тутилган. Қўлланмалар асосида ўқувчи қизлардан тренерлар тайёрлаш ҳамда тенгдошлик тамойили асосида мактабларда тренинглар ташкил этиш ва шу орқали “Қизлар саломатлиги марказлари” фаолиятидаги волонтерлиқни ривожлантириш қўзланган.

Бир гуруҳ ташкилотчилар томонидан ўтган йилнинг октябрий ойда Қорақалпоғистон Республикаси, Самарқанд ва Тошкент вилоятларида “Еш тенгдошлар” семинар-тренинглари ўтказилиб, репродуктив саломатлик, соғлом турмуш тарзи, стрессларни бошқариш, лидерлик, шахсий ривожланиш юзасидан билимларга эга 60 нафар ўқувчи қиз тарғиботи тренераи сифатида тайёрланди. Бугунги кунда уларнинг “Қизлар саломатлиги марказлари” билан ҳамкорликда ҳудудларда умумтаълим мактаблари ўқувчиларига тарғибот сессияларини ташкил этиш йўлга қўйилган.

Соҳадаги муаммоларни тизимли ҳал қилиш мақсадида зарур тиббий мутахассисларни тайёрлаш масаласига ҳам алоҳида эътибор қаратилмоқда. Жумладан, қизлар гинекология тизимини ўрганиш ва тақомиллаштириш бўйича таклифлар ишлаб чиқиш юзасидан малакали мутахассислардан иборат ишчи гуруҳи тузилган бўлиб, унга қизлар гинекологиясини ривожлантириш

таҳлил қилинганда, энг кўпи Фарғона, Наманган, Андижон, Самарқанд, Қашқадарё вилоятлари ҳиссасига тўғри келади.

Ноконуний никоҳларнинг олдини олиш мақсадида аҳоли, айниқса, хотин-қизлар ўртасида ҳуқуқий маданиятни оширишга қаратилган тарғибот-ташвиқот ишлари олиб борилаётганлигига қарамаздан, расмий ҳужжати қўлида бўлмаса ҳам никоҳ қўиб, ноконуний оила қуришга йўл очиб бераётган фуқароларга ҳуқуқ органлари томонидан қатъий чоралар қўрилимаётганлиги жиддий муаммолардан яна биридир.

Бугунги кунда қонуний никоҳдан ўтмай яшашнинг олдини олиш учун тактифлар ишлаб чиқилган. Хусусан, жойларда ФХДЁ органлари билан ҳамкорликда аҳоли ўртасида қонуний никоҳнинг афзаллиги ҳусусида суҳбатлар ўтказиш, ушбу тарғибот ишларига дин улаомларини кенг жалб қилиш, ноконуний никоҳ ўқиганларга нисбатан маъмурий ва жиноий жавобгарлик чораларини қўллаш, оилавий қадриятларни ишларини самарали йўлга қўйиш, мазкур комиссиялар таркибига маҳалладagi фидойи, обрў-этиборли фуқароларни жалб этиш ишлари олиб бориляпти.

Қисқача айтганда, муаммонинг туб илдиэларни ўрганилиб, шунга кўра, тегишли тадбирлар белгиланмоқда. Дастур эса бу борадаги ишларимизни янада қучайтиришда муҳим роль ўйнамоқда.

Малика ҚОДИРХОНОВА, Олий Мажлис Сенати аъзоси.

МАҲАЛЛИЙ КЕНГАШЛАР ОЛДИДА ҚАНДАЙ ВАЗИФАЛАР ТУРИБДИ?

Эндиликда қотибиятлар маҳаллий Кенгаши фаолияти бўйича барча масалалар, хусусан, режа ишлаб чиқилшдан тортиб, сессияларни ташкил этиш, масалаларни муҳокамага тайёрлаш, мурожаатлар билан ишлаш, депутат суроо натижаларини мониторинг қилиб бориш, Кенгаш қарорлари ижроси устидан назоратни уюштириш каби вазифалар бўйича депутатларга қўмаклашади. 218 та Кенгаш ҳузурида доимий асосда ишловчи, юридик мақомга эга бўлган мазкур қотибиятлар алоҳида орган сифатида ўз иш фаолиятини бошлади.

Қотибиятларнинг мудирилари Кенгаш ишини яхши тушунадиган, бошқарув қобилияти бўлган фаол ва тажрибали депутатлар орасидан овоз бериш асосида сессияда сайланиб, Кенгаш қарори билан тайинланди.

Олий Мажлис Сенатида ҳокимларнинг ҳудудни ривожлантириш бўйича ҳисоботларини эшитишдан олдин алоҳида ишчи гуруҳлар тузган ҳолда, бевосита жойига чиқиб ўрганиш ишлари ташкил этилди. Жумладан, 2020 йилда Самарқанд, Жиззах, Наманган вилоятлари комплекс равишда ўрганилди.

Мазкур ўрганишлар натижалари, аввало, халқ депутатлари Самарқанд, Жиззах ва Наманган вилоятлари Кенгашларида муҳока-

ма қилиниб, унда туман ва вилоят даражасидаги муаммоларни ҳал этиш бўйича “йўл хариталари” тасдиқланди.

Ўрганишларнинг якуний натижалари бўйича юқори палатанинг ялли мажлисларида Самарқанд, Жиззах ва Наманган вилоятлари ҳокимларининг ҳисоботлари эшитилди ва тегишли қарорлар қабул қилинди. Унда вазирлик ва идораларга республика даражасидаги масалаларни кўриб чиқиш ҳамда мавжуд муаммоларни бартараф этиш бўйича аниқ вазифалар белгилаб берилди.

2020 йилдан бошлаб Олий Мажлис Сенати Кенгашининг сайёр йўналишларини ўтказиш йўлга қўйилди. Хусусан, Сардоба масаласи бўйича Гулистон шаҳрида, Тошкент вилоятида бюджет маблағларининг мақсадли сарфланишини ўрганиш якунлари бўйича Нурафшон шаҳрида сайёр йўналишлар ўтказилиб, тегишли вазирлик ва идоралар вакиллари иштирокида муҳокама этилди.

Айниқса, Олий Мажлис Сенати томонидан маҳаллий Кенгашлар сессияларида маҳаллий давлат бошқаруви органлари раҳбарларининг ҳисоботлари ва ахборотларини эшитиш, долзарб масалалар юзасидан муҳокамалар ташкил этиш бўйича самарали ҳамкорлик амалга оширилди.

Комиссия эришган энг муҳим

ютуқлардан бири — 2020 йилда маҳаллий Кенгаш депутатлари улуиий жиҳатдан таъминланди, улар учун зарур шароитлар яратилди. Ўз навбатида, маҳаллий Кенгаш депутатлари ҳам халқ ва ҳокимият ўртасидаги “кўприк” вазифасини бажара бошладил.

Президентимиз парламентга

Олий Мажлис Сенатида ҳокимларнинг ҳудудни ривожлантириш бўйича ҳисоботларини эшитишдан олдин алоҳида ишчи гуруҳлар тузган ҳолда, бевосита жойига чиқиб ўрганиш ишлари ташкил этилди. Жумладан, 2020 йилда Самарқанд, Жиззах, Наманган вилоятлари комплекс равишда ўрганилди.

Мурожаатномасида маҳаллий Кенгашлар фаолияти билан боғлиқ бўлган бир қатор йўналишларга тўхталиб ўтди. Бу эса олдимизда хали долзарб вазифалар кўплигини англатади. Шунга кўра, маҳаллий Кенгашларнинг ҳақиқий назорат органига айланиши, депутатларнинг жойлардаги реал муаммолар билан ишлашига эришиш мақсадида бир

қатор вазифаларни амалга оширишимиз мақсадга мувофиқ.

Аввало, камбағалликни қисқартiriш ва ушбу ҳолат бўйича ҳудудлардаги ахволга аниқ баҳо бериш ҳамда уни назорат қилиш масаласига алоҳида эътибор қаратишимиз зарур. Бунинг учун маҳаллий Кенгашларнинг бу борада

шароитини атрофлича, жойига чиқ-қан ҳолда ўрганиб, тўла хулосага эга бўлгандagina қарор қабул қилиши керак.

Айниқса, ҳудудларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш, аҳоли турмуш даражасини оширишга қаратилган давлат ҳамда маҳаллий дастурлар, шунингдек, инвестиция дастурлари ижроси юзасидан аниқ тизимли назорат механизмини яратиш талаб этилмақда.

Бунга мисол сифатида Сенат томонидан Қорақалпоғистон Республикасини ривожлантириш дастури ижроси юзасидан парламент назорати ўрнатилганлигини қайд этиш мумкин.

Ҳудди шу тарзда тасдиқланадиган янги дастурларни ҳар бир туман, ҳар бир маҳалла кесимида таҳлил қилиб, уларнинг ижроси устидан назорат олиб бориш учун ўша ҳудуд, яъни округдан сайланган депутатларни масъул этиб белгилаш мақсадга мувофиқ. Қолаверса, ушбу дастурлар ижроси юзасидан масъул идора ва ташкилотлар раҳбарларининг ҳисоботларини эшитиб бориш лозим. Агар дастурнинг қайси бир банди бажарилмаётган бўлса, ҳудуддаги сенатор орқали ушбу масалани Сенатнинг тегишли қўмитасига қиритиш ёки тегишли вазирликка сўров жўнатиш орқали ҳал этиш чораларини қўришимиз зарур.

Жорий йилда республикамизда илк мартаба ҳудудлар инфратузилмасини ривожлантириш мақсадида 3 триллион сўм маблағга эга бўлган алоҳида жамғарма тузиш ҳамда унинг маблағларини маҳаллий Кенгашлар таклифларига асосан лойиҳаларни молиялаштиришга йўналириб бориш кўзда тутилмоқда.

Шундан келиб чиқиб, депутатларимиз ҳам назорат тадбирлари давомида, аҳоли билан учрашуларда, фуқаролар мурожаатларида кўтарилган маҳалладан тортиб вилоят даражасигача бўлган муаммолар масалаларни ҳал этиш юзасидан ўз таклифларини Кенгашлар

ЯНГИЛИКЛАР хабарлар ТАФСИЛОТЛАР

«СПОРТНИ СЕВ, СПОРТ БИЛАН ЯША!»

Аҳоли, айниқса, уюшмаган ёшларни спортга кенг жалб этиш мақсадида тегишли вазирлик ва идоралар ташаббуси билан мамлакатимизда “Спортни сев, спорт билан яша!” шиори остида оммавий спорт мусобақалари ўтказиб келинмоқда.

Айтиш жоизки, Қашқадарё вилоятида беллашувлар кўтаринчи рўҳда ўтмоқда.

Хусусан, Қарши олимпия спорт коллежида бадминтон бўйича вилоят босқичи бўлиб ўтди. Беллашувларда худудий босқичларда голибликни кўлга киритган 80 нафардан зиёд ўғил-қизлар қатнашди.

— Жамиятда соғлом турмуш тарзини қарор топтиришни ҳаётнинг ўзи талаб этмоқда, — дейди Қашқадарё вилояти Жисмоний тарбия ва спорт бошқармаси мутахассиси Матчон Тоғаев. — Шу маънода, спорт қашқадарёликларнинг ҳаётини анъанасига айланиб бораётгани қувонарлидир. Буни бугунги беллашувлар мисолида ҳам кузатиш мумкин.

Яқунда эркаклар ўртасида Шаҳрисабз шаҳар вакили Жаҳонжир Худойкулов, хотин-қизлар ўртасида китоблик Мадина Соҳибова голиб-

лик шохсўпасига кўтарилди. Мусобақанинг 2 ва 3-ўринларини эркаклар ўртасида китоблик Сардор Аҳмедов, Қарши туманидан Ҳамза Ҳасанов ва миришкорлик Элзод Рўзаматов кўлга киритди. Хотин-қизлар ўртасида 2, 3-ўринлар шохсабзлик Паризода Жумаева, қосонлик ва ғузорлик Гулрайно Собирова ҳамда Дилафруз Иноқовага насиб этди.

Ғолиб ва совриндорлар тадбир ташкилотчиларининг диплом ҳамда эсдалик совғалари билан тақдирланди.

Фахридин БОЗОРОВ («Халқ сўзи»).

600 ОИЛАГА МЎЛЖАЛЛАНГАН ЗАМОНАВИЙ ИССИҚХОНА

Бандихон — Сурхон воҳасидаги янги туман. Мазкур худудда 76 мингдан зиёд аҳоли истиқомат қилади. Ўрганишлар натижасида фуқароларнинг 190 нафари “темир дафтар”, 760 нафари “аёллар дафтари” ва 2112 нафари “ёшлар дафтари”га киритилган.

Худудда саноат, қишлоқ ҳўжалиги ва хизмат кўрсатиш соҳаларини ривожлантириш орқали янги ишлаб чиқариш қувватларини ташкил қилиш, аҳоли бандлигини таъминлаш, уларнинг реал даромад манбаларини яратишга алоҳида эътибор қаратишмоқда.

Хусусан, йўл-транспорт, муҳандислик-коммуникация тармоқларини ривожлантириш, ижтимоий соҳа объектларини янгидан қуриш, реконструкция қилиш ҳамда таъмирлаш, туман марказини шаҳарсозлик талаблари асосида тартибга солиш ҳамда янги маъмурий биноларни қуриш ишлари изчил амалга ошириляпти.

Қудқуёй маҳалласида замонавий иссиқхона мажмуаси ташкил этилаётгани ҳам ана шундай амалий ишлар сирасидан. Ушбу лойиҳанинг тақдимот маросимида Сурхондарё вилояти ҳокими

Т. Боболов, маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазири Р. Маматов қатнашди.

Замонавий иссиқхона мажмуасини бунёд этиш учун 20 гектар ер майдони ажратилган бўлиб, ҳар бир фуқарога 3 сотихли, жами 600 та иссиқхона қуриб берилади. Икки йилга мўлжалланган лойиҳанинг биринчи босқичига 8 миллиард сўм йўналтирилади. Лойиҳа учун зарур маблағнинг 2,2 миллиард сўми субсидия, 5,8 миллиард эса банк кредити ҳисобидан молиялаштирилади.

Илҳом РАҲМАТОВ («Халқ сўзи»).

ТАДБИРЛИ ЮМУШДА БАРАКА БОР

Тўрақўргон туманидаги “Катта Қурама” маҳалла фуқаролар йиғинида яшовчи Аҳмаджон Мамадалиевнинг асли касби — ҳайдовчилик. Бироқ у ўзининг удабурунлиги, айниқса, томорқадан унумли фойдаланиши билан маҳалладошларига намуна. Тиниб-тинчимас бу инсон яқинда яна бир янгиликка қўл урди — зотдор товўқларни боқишга киришди.

— Асосан, Туркияда парваришланадиган ушбу товўқларга қизиқиб қолиб, Мингбулоқдан туҳумларининг ҳар бирини 25 минг сўмдан олиб келдим ва сентябрь-октябрь ойларида уй шароитида жўжа очирдим, — дейди у паррандаларни кўрсатиб. — Ўттизтаси, ҳадемай, туҳум беришни бошлайди. Албатта, буям қўшимча даромад, дегани.

Тадбиркорнинг айтишича, товўқларнинг махсуддорлиги чакки эмас. Туҳумидан ташқари гўшти ҳам баракали. Масалан, яхши парваришланса, бир йил ичида 6-7 килограмм тош босадиган ҳолатга етади.

Ҳа, айтганча, бор имкониятдан унумли фойдаланувчи Аҳмаджон ҳовлисида бир неча

Қудратилла НАЖМИДИНОВ («Халқ сўзи»).

САЪЙ-ҲАРАКАТЛАР МАҚСАД БИЛАН УЙЎУНЛАШСА, КУТИЛГАН НАТИЖАГА ЭРИШИЛАДИ

Бу тоифадагиларнинг ҳар бири билан астойдил иш олиб бориш орқали, масалан, қизиқиши ва қобилиятига мос касб ёки хунарни ўргатиш ҳамда қанолатли ишга жойлаштириш орқали фаол ижтимоий ҳаётга жалб эта оламиз.

Шаҳар ва туманларда фаолият олиб бораётган касб-хунар марказларида бу масалани ечишнинг барча имконияти мавжуд. Мисол учун, қисқа вақт ичида компьютер оператори, чилангарлик, пайвандчи, пойабзал устаси, ҳайдовчилик сингари ўн бешдан зиёд замонавий касб сир-асрорларини ўргатишга ихтисослаштирилган марказлар сертификатли билан бемалол ишлаш мумкин.

Наманган шаҳридаги “Nilufar teks group” ўқув бўлинимаси бир ой ичида 110 нафар хотин-қизни тикувчилик касбига ўргатди. Яқунда битирувчиларнинг ҳар бирига субсидия асосида чок машиналари берилиб, барчаси “Тикувчи аёллар” кооперативида иш билан таъминланди.

Наманганда “Устоз — шогирд” анъанаси кенг ёйилган. Бу “Ёшлар: 1+1” дастури ихросида ҳам яхши наф беради. 1 минг 500 нафар йигит-қиз танкили ишбилармонларга бириктирилган. Мазкур тамойилдан оқилона

фойдаланиб, бу ёшлар муқим иш ўрнига эга бўлиш баробарида бизнес сирларини астойдил ўрганишяпти, салмоқли қисми ўз бизнесини йўлга қўйиб ҳам олган.

эса ёрдам сўраган идораларнинг эътибор кўрсатмаганлиги натижасида бўй кўрсатмай қолиб кетяпти. Хайриятки, кейинги пайтларда бу борада “муз”лар эрий бошлади. Ўрни

“Келажакимиз эгаларининг бўш вақтини мазмунли ўтказишга йўналтирилган маданият ва маърифат масканлари деярли барча шаҳар ҳамда туманда бор. Ҳўш, улардан етарлича фойдаланяпмизми, деган саволга келганда ўйланиб қоламиз. Боиси маданият ўйларининг кўпчилиги бўш, тўғарақлар номига юртилади. Фан, санат, хунар сирларини ўрганаман, деган ўсмирлар эса бисёр. Президентимиз бу борада ҳам кескин ўзгариш ясаш зарурлигини қатъий қилиб қўйди. Демак, амалий ишларни тезлик билан бошламасак бўлмайди.

Орамизда тадбиркорликка иштиёк-манд тенгдошларимиз, опа-сингил ва ўқаларимиз етарлича топилади. Бироқ кўпчилигининг нияти объектив сабаблар, айтиайлик, фаолият учун жой, бошланғич сармоя йўқлиги, баъзан

жойларда ташкил этилаётган кичик саноат худудларидан қўлида истиқбол-ли лойиҳаси борларнинг аксариятига инфратузилмага эга шарт-шароитлар тақдим қилинмоқда. Имтиёзли кредит, зарур технологияк ускуналарни

БАРПО ЭТИЛГАН БОҒЛАР ЁШЛАРНИНГ ДАРОМАД МАНБАИГА АЙЛАНАДИ

Ёшлар бандлигини таъминлаш — эртасини ўйлаган ҳар бир давлатда асосий масалалардан бири. Шу боис Президентимиз раислигида ушбу йўналишда ўтказилган йиғилишни телевидение орқали қўриб, рости, яна бир бор қувондим.

Давлатимиз раҳбари йиғилишда мутасаддиларга аниқ вазифалар юқлар экан, йигит-қизларни ишли қилиш, уларнинг даромад манбаини яратиш учун деҳқончилик йўналишида ер ажратишнинг аҳамиятига алоҳида ургу берди. Жумладан, жойларда ҳар 10 гектар экин еридан 1 гектарини уларга ажратиш лозимлигини таъкидлади. Ҳатто лағми ерларда қудў қазиб, заҳира ерларни бериш, иссиқхоналар ташкил этиш, паррандачилик, қўёнчилик, асарчичилик билан шуғулланишлари учун кредит маблағларини ажратиш бўйича ҳам кўрсатма берди.

Бу борада тажриба тариқасида амалга оширилган “Ҳар бир ёшга — бир гектар” лойиҳаси ижобий самара берганидан кўпчилик хабардор.

Табиийки, ўз оиласини ўзи бой қилиш шарти билан ер ажратилаётгани ўспиринларни нияҳида руҳлантирмоқда. Улар ўз иши, ўз даромадига эга бўлмоқда.

Менинг ҳам тирикчилик ташвиши-да сарсон-саргардон юрган қўнларим кўп бўлди. Туманимиздаги Шеробод тиббиёт коллежини таъмомлаб, мутахассислигим бўйича иш тополмадим. Ўтган йили давлатимиз раҳбари ташаббуси билан Шеробод туманидаги Гулистон маҳалласи худудида 42 гектар ер майдони ўзлаштирилиб, “Ёшлар боғи” ташкил этилгани ҳаётимизда қувончли воқелик бўлди. Кўпчилик қатори менга ҳам фойдаланиш учун 20 сотих ер майдони ажратилди. Эътиборли томони, боғ учун бўз ер анғидан ўзлаштирилиб, ушбу худудга сув чиқариб берилди, агротехника тадбирлариға, қўчат, уруғ топишға, уларни екишға кўмаклашилди.

Менга ажратилган ерга Шерободнинг тупроқ-иклим шароитига мос серунум ва сердаромад бўлган 200 туп анор қўчати едик. Одатда у икки-уч йилда ҳосилға киради. Бир туп анордан 50 килограммгача —

20 сотихдаги анорзордан эса камида 8 — 10 тонна ҳосил етиштириш мумкин. Шеробод анорлари нафақат ички бозорларда, балки хорижда ҳам маълум ва машҳурлигидан келиб чиқиб, фойда-даромадни ҳисоб-китоб қилиб олаверинг.

Анор ҳосилини кутиб турмасдан, қўчат ораларига уруғлик макка ва ошқовоқ ҳам экиб, яхши ҳосил олдик. Асосийси, ҳозир бу ерда мен каби 200 нафардан зиёд йигит-қизлар ўзларининг мўъжазига боғига, даромад манбаига эга бўлди.

Ота-боболаримиз “Яхшидан бог қолар”, деб бежиз айтмаган. Бобом ўзининг 10 сотих томорқасида 1961 йилда анор эккан экан. Орандан шунча йиллар ўтган бўлса-да, ҳатто бугун биз, набиралар ҳам ана шу богдан баҳраманд бўлиб келамиз. Демак, Президентимизнинг ёшларға ер ажратиш бўйича ташаббус ва амалий тақлифлари аҳамияти, ҳаётийлиги билан нафақат бугун, балки келгуси авлодлар учун ҳам гоёта самарали ҳамда ибратлидир.

Қудрат НУРИДИНОВ. Шеробод тумани, «Қўргон» МФЙ

Таҳлил

МАҲАЛЛАНИНГ «ЎСИШ НУҚТАСИ» ҚАЕРДА?

Президентимиз видеоселектор йиғилишлари ҳамда учрашувларда барча даражадаги раҳбарларға фаолияти давомида энг қўйи тизим — маҳалладаги аниқ ҳолатни ўрганишни муҳим вазифа сифатида белгилаб бераётгани бежиз эмас.

Бу юртимиздаги ҳар бир худудни ижтимоий-иктисодий жиҳатдан ривожлантириш, маҳалланинг “ўсиш нуқтаси”ни аниқлаш имконини беради. Шу асосда ҳар бир маҳалланинг ўзига хос ҳаёт тарзидан келиб чиқиб, худудларни ривожлантириш дастурлари ҳамда камбағаллики қисқартириш режалари ишлаб чиқилади.

Айни қўнларда Фаргона вилоятининг шаҳар ва туманларда Бош вазир ўринбосарлари, вазирлар ҳамда масъул идоралар вакилларидан иборат республика ишчи гуруҳи аъзолари томонидан маҳаллабай кесимида муаммоларни

ўрганиш ва бартараф этиш ишлари олиб бориляпти.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ва тижорат банклари мутасаддилари Марғилон шаҳридаги 54 та маҳаллада хонадонма-хонадон юриб, аҳоли билан юзма-юз учрашувлар ўтказмоқда. Самимий мулоқотларда кредит олиш, тадбиркорликини ривожлантириш бўйича амалий тавсия ва маслаҳатлар бериляпти.

— Маҳаллаимизда 800 дан ортиқ хонадонлар бор ва аксарият оилалар хўнарандчилик, тадбиркорлик билан шуғулланади, — дейди “Ёйилима” маҳалла фуқаролар йиғини раиси Розикўн Аҳмедов. — Аммо муаммо ҳамда камчиликларимиз ҳам йўқ эмас. Шу боис республика ишчи гуруҳи аъзоларининг таширифи маҳалладошларимизни мамнун этди. Чўнки бевосита уларнинг кўмагида қўллаб масалалар тезкорлик билан ижобий ҳал этиляпти.

Ботир МАДИЁРОВ («Халқ сўзи»).

ЯНАДА КЎПРОҚ ВА СИФАТЛИ ХИЗМАТ

Хўжаобод туманида Давлат хизматлари маркази биноси фойдаланишга топширилди. Замонавий ахборот технологиялари билан жиҳозланган марказга ташриф буюрувчиларға тезкор ва юқори сифатли хизмат кўрсатиш учун барча шароит яратилган.

Қулайлик

Марказда электрон навбат тизими 4 та монитorda акс этиб туради. 10 та қабул ойнасида эса кўрсатиладиган хизматларда шаффофлик асосий мезон саналади.

— Мажмуида инвесторлар хонаси, ўз-ўзига хизмат кўрсатиш бурчаги ҳамда банк кассаси йўлга

қўйилган, — дейди туман Давлат хизматлари маркази директори Санжаарбек Саидов. — Бинодаги мўъжаз кутубхона эса фуқароларнинг навбат кутиб туриш жараёнида вақтини мазмунли ўтказишга хизмат қилади.

Марказ томонидан ўтган йили 20 мингдан ортиқ хизматлар

кўрсатилган, 400 та тадбиркорлик субъекти давлат рўйхатидан ўтказилган. Янги бионинг фойдаланишға топширилиши миқозларға янада кўпроқ ва сифатли хизмат кўрсатиш имконини беради.

Саминжон ҲУСАНОВ («Халқ сўзи»).

ЖАРАЁН

олишда ёрдам кўрсатилаётир. Вилоят марказида барпо этилаётган “Ёшлар” кичик саноат худуди, айниқса, кўпчиликка маъқул тушиши табиий. Каттагина майдонни эгаллаган бу масканда 360 миллиард сўм қийматиға эга 57 та лойиҳа жойлаштирилади. Уларнинг аксарияти импорт ўрнини босувчи махсусотлар ишлаб чиқаришға йўналтирилганлиги билан аҳамиятли. Масалан, тадбиркорлардан бири автомобиллар учун мотор мойи ишлаб чиқариш корхонасини битказиш арафасида. Бошқа бири эса электр деталлари тайёрлаш лойиҳасини амалга оширмоқда. Дастлабки лойиҳалар ижросини топаётган ушбу саноат худудини жорий йил окриғача тўла ишға тушириш режалаштирилган. Уша пайтға бориб, бу ерда яратилган меҳнат ўринлари 3 минг 205 таға етади. Айни чоғда бундаи худудлар вилоятнинг барча туманларида ҳам қуриляпти.

Келажакимиз эгаларининг бўш вақтини мазмунли ўтказишға йўналтирилган маданият ва маърифат масканлари деярли барча шаҳар ҳамда туманда бор. Ҳўш, улардан етарлича фойдаланяпмизми, деган саволга келганда ўйланиб қоламиз. Боиси маданият ўйларининг

кўпчилиги бўш, тўғарақлар номиға юртилади. Фан, санъат, хунар сирларини ўрганаман, деган ўсмирлар эса бисёр. Президентимиз бу борада ҳам кескин ўзгариш ясаш зарурлигини қатъий қилиб қўйди. Демак, амалий ишларни тезлик билан бошламасак бўлмайди.

Видеоселекторда Ёшлар ишлари агентлиги ходимларининг ойлик маошларини ошириш ҳақидаги хушхабарнинг янграши барчамизни қувонтирди. Ростини айтганда, иш ҳақининг озлиги фаолият натижадорлигиға ўз таъсирини ўтказиб келганлигини ҳеч ким инкор қилмайди. Бу масалада ўзгариш ясалиши, тизимда ишлаётган ҳар бир кишининг ғайратини оширади, куч ва имкониятларни тўла сафарбар қилишға ундайди, албатта.

Видеоселектор давлатимиз раҳбарининг ёшлар билан очиқ мулоқоти, маслаҳатлашувидаи бўлди гўё. Гап унда билдирилган фикр-мулоҳазалардан тўғри хулоса қилиш, тақлиф ва аниқ дастурларни тезкор рўёбға чиқариш, бу борада куч ва имкониятларни ҳаракатға келтиришда қолляпти.

Бахтиёр МИРЗАТОВ, Ёшлар ишлари агентлиги Наманган вилояти бошқармаси бошлиғи.

ЎЗИБЎЛАРЧИЛИК — ОЁҚҚА ТУШОВ

Видеоселектор йиғилишида умумтаълим мактабларида ҳам ўсмирларнинг бўш вақтларини мазмунли ва фойдали ўтказиш, тўғарақлар фаолиятини оқилона йўлга қўйишға оид аниқ вазифалар белгилаб берилди. Ушбу йўналишдаги ишлар замон талабиға жавоб бермаслиги алоҳида таъкидланди.

Бу бизни ўз фаолиятимизға танқидий ёндашишға ундади. Ишға юзаки қараш, ўзибўларчилик оёғимизға тушов бўлишини чўқур англаб етдик. Гарчи, биргина беш муҳим ташаббус доирасида мактабимизда 27 та тўғарақ фаолияти йўлга қўйилган бўлса-да, ҳали бу борада фойдаланилмаётган имкониятлар кўпчилигини юрак-юрагимиздан ўтказдик.

Дейлик, “Ёш дастурчи”, “Дастурлаш билимдони”, “Робототехника” тўғарақларимизда 51 нафар ўқувчи қамраб олинган. Улар сонини неға икки-уч ҳиссаға ошириш керак эмас? Шундан келиб чиққан ҳолда, “1 миллион дастурчи” деб номланган телеграмм канал ташкил этдик. Ўқувчиларнинг бўш вақтларини мазмунли ўтказиш мақсадида улар қизиқишларини ўрганилмиз. Бунда мактаб психологари бизға яқин кўмакчи бўлишмоқда.

Қолаверса, бу борада билим даргоҳимизда муайян тажриба топиланган. Яқинда Халқ таълими вазирлиги томонидан беш муҳим ташаббус доираси-

да ўтказилган республика фестивалининг жисмоний тарбия ва спорт йўналишида фахрли 3-ўринни эгалладик. Натижада мактабимизға спорт либослари, футбол, баскетбол, волейбол тўплари ажратилди.

Ютуқлар ўзимизники, албатта. Лекин биз эртанги кўнни ўйлаб ишлашға одатланишимиз зарур. Ўғил-қизларимиз келажаки ҳақида сўз борганида юрагимиз “жиз” этсин. “Менга нима” қабиллидаги ёндашу Ватанимиз келажикиға ҳиётан қилмоқ билан баробар.

Шундай экан, видеоселекторда таъкидлангандек, юзакиликка, лоқайдликка барҳам бериш вақти аллақачон келди. Токи, барчамизға ҳаётда сўз ўрнини топан, эл-юрт хурматини қозongan шогирдлар билан гурурланиш, фахрланиш бахти насиб этсин!

Дилшода ТЎЕВА, Бухоро шаҳридаги 17-умумтаълим мактаби директорининг маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосари.

БИЗНЕС АСОСЛАРИДАН БОШЛАНҒИЧ ТУШУНЧАЛАР

Давлатимиз раҳбари Жиззах вилоятидаги ҳарбий қисмларға ташрифи чоғида ушбу объектларға ҳарбий соҳаға қизиқувчи ёшларни жалб қилиб, уларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, чиниқтириш вазифаларини берганди.

Семинар-тренинг

Айни пайтда “Ёш ватанпарварлар йиғини” лойиҳаси доирасида Шароф Рашидов туманида жойлашган ҳарбий қисмда ўн кўнлик семинар-тренинг ўтказилмоқда.

Тадбирда тегишли давлат ва нодавлат ташкилотлари вакиллари, мутахассислар, банк ҳамда бошқа соҳа ходимлари, шунингдек, бандлиги таъминланмаган ўспиринлар ҳам иштирок этди.

Тадбиркорликка қизиқувчи йигит-қизлар ўз бизнес фаолиятини йўлга қўйиш бўйича “Ёш тадбиркорлар гуруҳи”, “Ёш бизнесменлар гуруҳи”, “Ёш ишбилармонлар гуруҳи”, “Ёш иқтисодчилар гуруҳи”ға бўлиниб, ўқув-машғулотлари ўтказди. “Ёш электротехниклар”, “Ёш пайвандчилар”, “Ёш чилангарлар”, “Ёш қурувчилар” гуруҳида эса ушбу йўналишдаги касб-хунарлар сирлари ўргатишмоқда.

— Лойиҳа доирасидаги тадбирларда “ёшлар дафтари”ға киритилганлар ҳам қатнашяпти, — дейди Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Жиззах вилояти худудий бошқармаси сектор мудири Камолиддин Муҳитдинов. — Уларда бизнес асосларининг бошланғич тушунчалари, тадбиркорлик фаолиятини йўлга қўйиш ва рағбатлантиришда янги ёндашу услублари ўргатилмоқда. Фаол иштирокчиларға имтиёзли кредит олишлари учун махсус сертификатлар топширилиши режалаштирилган.

Тадбирда Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси раиси Аҳмад Икромов, Жиззах вилояти ҳокими Эргаш Солиев қатнашди ва ёшлар билан мулоқотда бўлди.

Толибжон ЭРҒАШЕВ («Халқ сўзи»).

Эълон

«Ўзсаноатқурилишбанк» АТБ кенгашининг 2019 йил 3 октябрдаги 2019/03-сонли қарорига асосан, банкнинг “Нодирабегим” филиалини тугатиш ва унинг негизида Банк хизматлари маркази ташкил этилишиға розилик берилган. Шу муносабат билан банкнинг “Нодирабегим” филиали тугатилишини, филиалнинг активлари, мажбуриятлари ҳамда балансдан ташқари ҳисобварақлари Марказий амалиёт минтақавий филиалиға ёки миқозға қўлай бўлган бошқа филиалға ўтказилишини маълум қиламиз.

“Нодирабегим” филиалининг барча миқозлари, ташкилот ва идоралар тугатиладиган филиал билан боғлиқ бўлган банк хизматлари ҳамда бошқа муносабатларини давом эттириш учун хизмат кўрсатувчи “Нодирабегим” филиалиға мурожаат этишлари ёки қўйидаги телефон рақамларига кўнғироқ қилишларини сўраб қоламиз:

71-241-81-36, 97-749-74-72, 99-807-16-64, 94-645-31-21.

Тошкент педиатрия тиббиёт институти ректорати ва клиникаси жамоаси клиниканинг травматология ва ортопедия бўлими мудири Орифхон Усмонов хамда институтининг Травматология, ортопедия, болалар травматология, ортопедияси ва нейрохирургия ва болалар нейрохирургияси кафедраси доценти Одилхон Усмоновға онаси

Уктам МУҲАМЕДОВАНИНГ

вафоти муносабати билан чўқур таъзия изҳор этади.

Бундан беш аср муқаддам ҳазрат Алишер Навоий: «Турк назмида чу мен тортиб алам, Айладим ул мамлакатни якқалам», деб ёзган эди. Яъни, ул зот она тили байроғини баланд кўтариб, бутун эл-улусни, юртларни шу байроқ остида бирлаштирдим, деб ифтихор қилган.

Шавкат МИРЗИЁЕВ

Таъзим

«Навоий ҳам ётар то рўзи маҳшар тарки хоб айлаб»

Дилим равшанлигин ҳиссим йўлида офтоб айлаб,
Мазоринг бошида таъзим ила турмакдадурмен сарҳисоб айлаб,
Кулоғинг сўз эшитмас бўлса ҳам қалбдан хитоб айлаб,
Ватандошлар саломин неча жилдди бир китоб айлаб
Навоий деб Мусаллоа келибмен интихоб айлаб.

Самарқанд, Андижон, Тошканду, Урганжу Бухородан,
Ўзинг нашоу намо топанг шарафли-шонли мавводан,
Сенинг орзуларинг рўёбга чиққан янги дунёдан,
Туман Фарҳоду Ширин сув чиқарган бахтли саҳродан
Ажаб гулдаста келтирдим, унга заррин таноб айлаб.

Китобинг кирмаган ўзбек элида хонадон йўқдир,
Рубобий куйларинг ёд билмаган бир жонажон йўқдир,
Етук авлодларингдир илму донишли, гумон йўқдир,
Башар тарихини юз бор ўқи, бундай замон йўқдир,
Қўнғилларни ёритдик маърифатдан моҳитоб айлаб.

Ватан осмониди нурга тўла офтобни, юлдузни,
Буюк иқболни ижод айлаган мингларча гўл юзни,
Қоронғи шоми йўқ доим мунаввар бахтли кундузни,
Жамолини кўришга бир умрлар юммайин кўзни,
“Навоий ҳам ётар то рўзи маҳшар тарки хоб айлаб”.

Фафур ҒУЛОМ
1964 йил.

Эзулик

Тарихчи Хондамир
улуғ мутафаккир
**52 работ, 20 ҳовуз,
16 кўприк, бир қанча
тўғон, ариқ, ҳаммом,
масжид-мадрасалар
қурдиргани ҳақида маълумот
беради.**

Яқинда Ҳиротнинг Гузаргоҳ мавзесиди Навоий томонидан бино қилинган жоме масжиди ТИКАнинг Ҳирот ваколатхонаси молиявий кўмаги билан таъмирдан чиқарилди. Аслига монанд тарзда амалга оширилган реставрация, қўлигул усталар томонидан ишланган гиштин ва чўбин безаклар улуғ аждоди-миз томонидан меҳр билан қурдирилган обиданинг янгича чирой очилишга сабаб бўлди.

Сабоқ

Олий шаъли Амрнинг танишларидан бўлган камшир бир тегиримон борасидати даъво юзасидан тинимсиз девонга келиб-кетар ва жанжал қиларди. Ул ҳазрат унга насаҳат қилиб:

- Бундай ишлар учун эриш келиб-кетани маъсул, — дедилар.
- У (камшир) бунга жавобан:
- Тиригилтимизнинг ўтгани ана шу тегиримоннинг тасарру-фимизга ўтганига бовлиқ, шу сабабдан мен эрим билан биргаликда бу ишнинг орқасидан югурамиз, — деди.

Ул ҳазрат яна бир марта аёлларнинг бундай ишлар кетидан югуриб юриши муносиб иш эмас, дедилар-да, қўйидаги байтни чиройли сўзлар жарангловчи тилларига келтиришлар.

Байт:

“Эркакнинг тез югуриши, аёлнинг эса секин ҳаракат қилгани яхшидир. Агар (тегиримондаги) тошнинг ҳар ишқаласи ҳам (барварига) айланса, ун чўқмайди”.

Ғиёсиддин Хондамирнинг
«Мақорим ул-ахлоқ» асаридан.

Амир Шамур тузган давлат Александр
Македонский рўзини қайта тиклагандай
бўлди. Фақат бу қайта тиклашни
маданий соҳада Ренессанс тақлини олади
ва Алишер Навоий “Хамса”сида ўз
муқассамини топади.

Николай КОНРАД,
академик.

Навоий “Илоҳи, Замирига
худписандлигини ёвушма ва хотиримни эл
нафис айбўқлигига тушма”, дея илтижо
қилар экан, у ўз умри охирига қадар
иллоҳи тисоипарварлик Замирида юзаш
муштаркам туғилганидан далолат беради.

Суйима ҒАНИЕВА,
Ўзбекистон Кахрамони.

Шоирга шоҳ нега жиловбардорлик қилганди?

Ўзбекин аллаган кўна тили Алишер Навоий давридан бошлаб 92 томида жон бўлиб жилланади. Сўз мулкининг султони ўзбек тилининг бошқа тиллар олдидидаги нуфузи ва маъқили ошириш мақсадида 30 дан ортиқ асарларини ўша даврда урф бўлган форс-тожик тилида эмас, балки она тилимида биттади.

Тадқиқот

Биргина “Муҳокамат ул-луғатайн”да ўзбек тилининг нозик қирраларига олимона зехн ва шоирона лутф билан эътибор қаратганига ғувоҳ бўламиз. Навоий ушбу асарда 100 та сўз маъносини изоҳлаб, улар фақат туркий тилда мавжуд эканлиги, форс-тожик тилида бундай сўзларнинг мўқобили йўқлигини таъкидлайди.

Навоий туркий тилнинг қудратини кўрсатиш, унинг нуфузини янада ошириш мақсади борлиги ҳақида Самарқандда туриб, ўз устози Ҳасан Ардашерга ёзган

мақтубида турк тилида “Хамса”ни оз муддатда ёзажагини билдиради ва ушбу байтни биттади:

**Ўттиз йилки они Низомий демши,
Қошимда эрур икки-уч йиллик иш.**

Бунни эшитган шоҳ ва шоир Ҳусайн Бойқаро ишонқирамай “шоирона лоф”га йўяди. Туркий назмдан тўкилган дурлар 5 муқаммал асар — “Хамса” бўлиб Ҳусайн Бойқаро ҳузурига келтирилганда, шоҳ ўз отидан тушиб, Навоий отининг жиловини қўлида тутиб, унга таъзим бажо айлгангани тарих зарварларидан яхши биламиз.

Ўз тилини ардоқлаган, унинг шон-шавкатини Хитойдан Хуросонгача эмас, балки бутун дунёга кўз-кўз эта олган “Алишер Навоий яшаган давр — XV аср Ренессанс асридир”, деганди шарқшунос олим Н. Конрад.

Дарҳақиқат, миллатни миллат, халқни халқ қилиб кўрсатувчи асосий белгилар сирасига тил ҳам кирар экан унинг ривожи, дахлсизлиги ва софлиги учун шу юртда туғилиб ўсган, унинг нон-тузидан баҳраманд бўлган ҳар бир инсон масъул ҳамда жавобгардир. Зеро, миллатнинг, халқнинг манзараси унинг тили орқали юзага чиқади. Миллат манзарасининг гўзал кўриниши эса унинг тарихий илдишларига бориб тақалиши, шубҳасиздир.

Феруза КАРИМОВА,
ЎЗРФА Ўзбек тили, адабиёти ва фольклори институти илмий ходими.

Уммон тубидаги дуру жавоҳирлар

Бу маънавий меросдан қайтодларни баҳраманд этиш вақти келди.

Таъкид

Ҳазрат Алишер Навоий ҳаётлик чоғида темирйиллар мамлакатининг ички ва ташқи сиёсатида тинчликпарвар ҳамда сулҳпарвар арбоб сифатида кўп маротаба тарих саҳнасида муҳим роль ўйнаган. Тақдирнинг ажойиблиги шундаки, Навоий асарларининг қўлёзмалари ҳам ўз даврида ва кейинчалик давлатлар ўртасида дипломатик воситани сакловчи муносиб совға вазифаларини ўтаган. Масалан, 1820 йилда Қўқон хони Амир Умархон усмонли-турк султони Маҳмуд II га элчилик туҳфаси сифатида “Муҳаббатнома” номли тўплам жўнатган. Шарқ китобат санъати нуқтаи назаридан ноёб намуна бўлган бу манбанинг асосий қисми ҳазрат Навоийнинг “Ҳазойин ул-маоний” мажмуасидир.

Бундан англашиладики, ҳазрат Навоий асарларининг қўлёзмалари ҳар қандай даражадаги ҳукмдору амалдорларнинг ҳазинасидаги энг қимматбаҳо ганжина сифатида қийматга эга бўлган.

Буюк шоир асарлари турли давр ва маконларда моҳир хаттотлар томонидан кўчирилган, улар дунёнинг ўнлаб фондарларида сақланмоқда. Атоқли олим Ҳамид Сулаймоннинг 1973 йилда берган маълумотига кўра, Навоий асарлари қўлёзмалари жаҳоннинг юздан ортиқ йирик кутубхоналаридан ўрин олиб, уларнинг сони уч ярим мингдан ошди. Кейинчалик эса яна бир захматкаш манбашунос Муҳаммадҷон Ҳақимов: “Алишер Навоий яратган 30 асарининг жаҳон ҳазиналари бўйича ҳозиргача 1000 дан зиёд қўлёзма нусхалари мавжудлиги маълум”, деган эди.

Ҳўш, чиндан ҳам Навоий асарлари қўлёзмаларининг нечта нусхаси бизгача етиб келган ва улар қайси китоб фондларида сақланмоқда? Бу саволга бирданга ғувоҳ бўлиш жавоб бериш мушкул.

Тўғри, Навоий асарлари қўлёзмаларининг тавсифлари борасида айрим ишлар қилинган, каталоглар нашр этилган. Жумладан, К. Муниров, А. Носиров ва М. Ҳақимов томонидан тузилган каталогларни келтириш мумкин. Шунингдек, Фанлар академияси Шарқшунослик институти фонднинг кўп жыллик каталогларида ҳам Навоий асарларига тавсифлар берилган.

Навоий асарларининг қўлёзмалари нафақат юқорида тилга олинган фондарда, балки юртимизда мавжуд бошқа давлат ва шахсий қўлёзма ҳазиналарида ҳам борлиги маълум. Масалан, Алишер Навоий номидаги

Ўзбекистон Миллий кутубхонаси фондиди, Ўзбекистон Миллий университети-нинг Нодир қўлёзмалар музейи фондиди улуғ мутафаккир асарлари қўлёзмаларининг турли даврларда кўчирилган нусхалари сақланган. Шунингдек, Самарқанд, Бухоро, Қўқон ва Андижон шаҳарларидаги Адабиёт музейи ҳазиналарида ҳамда вилоятлардаги университетлар кутубхоналарида ҳам буюк бо-

хассисларигагина маълум. Жумладан, Ч. Риёнинг каталогига Британия музейида, С. Волиннинг мақоласида Санкт-Петербургда, О. Левендиннинг тадқиқотида Туркия кутубхоналарида, Ш. Ойдин маълумотларида эса Эрон кутубхоналарида сақланаётган Навоий асарлари қўлёзмалари таърифланган. Аммо бошқа жойлардаги қўлёзмалар ҳақидаги маълумотлар тарқоқ ҳолдадир.

“Алишер Навоий асарларининг Ҳиндистон, Афғонистон ва Покистон кутубхоналарида сақланаётган, ҳанузгача фанга номаълум қўлёзма нусхалари уммон тубидаги дуру жавоҳирлар каби ҳақон сирлигича қолмоқда.”

бониз асарларининг қўлёзмалари мавжуд. Бундан ташқари, яна айрим китобсеварларнинг ҳам шахсий кутубхоналарида Навоий асарлари қўлёзмалари борлиги маълум. Лондон, Париж, Санкт-Петербург, Рим, Истанбул, Нью-Йорк, Оксфорд, Кембриж, Берлин, Техерон, Дублин, Ватикан, Кобул, Москва, Венеция каби шаҳарлар кутубхоналарида Навоий асарларининг хаттотлик ва китобат санъати жиҳатидан нодир ҳисобланган қўлёзмалари борлиги фақат соҳа мута-

ҷунончи, Навоий асарлари қўлёзмаларининг аниқ адади на ҳориқда, на ўзимизда маълум. Биргина М. Ҳақимовнинг ўзи 254 қўлёзманинг тавсифини берган. Шарқшунослик институти фондиди ҳам Навоий асарлари қўлёзмалари сони 300 дан ортади. Еки таъкидлаш лозимки, доктор Шоди Ойдиннинг Эрон кутубхоналаридаги туркий қўлёзмалар каталогидан ҳали илм ахлига у қадар маълум бўлмаган Навоий асарлари қўлёзмалари мавжуд эканлиги билинади. Гарчи баъзи

Ибрат

«Чаман сарви яшил хилъат, менинг сарви равоним ҳам...»

Ҳазрат Навоийнинг фикрига кўра, жамият фаровонлиги ва маъмурилиги, тинчлигини таъминловчи асосий омиллар мавжуд. Булар жамиятнинг ҳар бир аъзосида шаклланиши лозим бўлган баъзи муҳим инсоний фазилатлардир. Зеро, фозил шаҳарлар аҳлини фазилатли инсонлар ташкил этади.

Инсон коинотнинг бир зарраси, балки гултожи қилиб яратилган экан, дея мушоҳада юритади Навоий, демек, у тинимсиз ҳаракатда бўлган шу уйғунликдан ташқарида, алоҳида фаолият юрита олмайди. У ўз танлови, ниятлари ва ҳаракатларида ҳар қанча эркин бўлмасин, ўзини ўраб турган, унинг тирклиги ҳамда ҳаёти учун улуғ имконият бўлган табиат қаршисида катта масъулият ҳис этмоғи лозим. Чунки инсон олтиндек тулпоқни ўзи учун подшоҳлик тахти, осмонни эса соябон, деб билмагунча, камолот касб эта олмайди. Инсон гўзаллиги табиат нафосати билан, инсоният фаровонлиги табиат тўқинлиги билан, инсон поклиги табиат софлиги билан уйғун бўлмоғи лозим. Инсон ва табиат бир-бирига мувофиқ бўлгандагина гўзаллик касб этиши мумкинлигини улуғ шоир шундай ифодалайди:

**Мувофиқ кийдилар бўлмуш магар навроз ила байрам,
Чаман сарви яшил хилъат, менинг сарви равоним ҳам...**

Шоир ўзининг гўзал махбубаси қоматини чаманда ўсган сарв дарахтига қиёс этмоқда, чунки маҳбуба тўқис гўзаллиги муқоясаси фақат тўқис яратилган борлиқдагина мавжуддир. Мутафаккир, ҳатто қишнинг изгирин совуқларидан — “дай шиддатидин ақлу ҳис бетоб” — бўлмоғи ҳам табиатнинг марҳамати эканлигини қайд этади.

Шоирнинг “Бадоеъ ул-бидоя” девонидан ўрин олган бир рубойида табиат мўъжизаларининг гўзал тасвири берилган мўъжаз лавҳалар учрайди:

**Сув кўзусини боғ аро айларда шитоб
Сиймоб қилур эрди таҳаррук ила тоб.
Дай қилди бу сиймобни андоқ кўзгу,
Ким кўзгу анинг қошида бўлай сиймоб.**

Байтнинг мазмуни шунки, боғда кўзгудек жилланиб турган сув юзидида сиймоб ўйнаб эди. Ёки бир шўъла сиймобдек сув юзидида жилланар эди. Қиш совуғининг шиддати бу сиймобни шундай бир кўзгуга айлантирди-ки, унинг тинчлигини кўрган кўзгу сиймобдек эриб кетди.

Шу тариқа юксак баъдий маҳорат, янги тимсоллар ва эпизодлар билан шоир табиат ҳамда инсон ўртасидаги муқамал уйғунлики, вобасталикни тасвирлайди.

Ҳазрат Навоий ҳар соҳада ва ҳар дамда авлодлари билан ҳамнафас эканлар, гўё бугунги кунда жамиятимизда табиатни асраш, экологик муҳитнинг соғломлигига пугур етказмаслик, жонимиздан азиз фарзандларимиз келажаги учун гўзал боғу роғлар, шарқираб турган сою дарёлар, мусофиро ҳаво ҳамда беғубор осмонни бенуксон ҳолда қолдириш лозимлигини ўқидираётгандек бўлади. Зеро, буюк мутафаккирининг муқаддас орзусидаги қомил инсон тисмоли бўлиши Фарҳод ҳам ҳаёт давомийлиги учун энг зарур бўлган табиат неъмат — сув келтириши, ариқ қазиш ишини ҳаётининг мазмуни деб билган эди.

Дилором САЛОҲИЙ,
Самарқанд давлат университети профессори.

Хикмат

**Агар сўзи чиндир — кўринур юзи,
Кўринмас юзи — бўлса ёлгон сўзи.**

Алишер НАВОИЙ

тадқиқотларда Эронда сақланаётган улуғ шоир асарларининг баъзи қўлёзмалари, хусусан, дастхат девони борасида тўхталинаса-да, бу ердаги Навоий асарлари қўлёзмаларининг аниқ адади ва ҳолати маълум эмас эди. Демак, Эрондаги 28 та кутубхона ҳамда коллекцияда Навоий асарларининг 109 та қўлёзмаси бўлиб, ҳатто уларнинг бир нечаси жуда нодир нусхалардир.

Жумладан, саккизта қўлёзмадан тўрттасини Султонали Машҳадий, биттасини Абдулҷамил қотиб ва яна бирини Дарвеш Муҳаммад Толиқоний Навоий ҳаётлик чоғида кўчирган. Айтайлик, профессор Х. Сулаймон Навоийнинг саккиз қўлиёти ҳақида муфассал маълумот берган эди. Янги маълумотга кўра эса яна олти қўлиёт ҳам борки, бу мазкур мавзуда ишланмажк вазифалар ҳали мавжудлигини кўрсатади.

Алишер Навоий асарларининг Ҳиндистон, Афғонистон ва Покистон кутубхоналарида сақланаётган, ҳанузгача фанга номаълум қўлёзма нусхалари уммон тубидаги дуру жавоҳирлар каби ҳақон сирлигича қолмоқда. Англашиладики, буюк шоир асарлари қўлёзмаларининг умумий миқдорини аниқлаш, ҳар бир эътиборли қўлёзманинг илмий-монографик тавсифини тузиш ва уларни яхлит каталог сифатида нашр этиш бугунги куннинг долзарб вазифаларидан биридир.

Отабек ЖЎРАБОВЕ,
ЎЗРФА Алишер Навоий номидаги давлат адабиёт музейи директори ўринбосари, филология фанлари номзоди, доцент.

Халқ сўзи

Народное слово

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Кенгаши,
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Сенати Кенгаши

Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТОВ

2020 йил 25 мартда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Аxbорот ва оммавий коммуникациялар агентлигида 0001-рақам билан рўйхатга олинган. Нашр индекси — 229. Буюртма Г — 248. 30 033 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Offset усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Баҳоси келишилган нархда.

Телефонлар:
Девонхона 71-233-52-55;
Котибият 71-233-10-28; Эълонлар 71-232-11-15.

Тахририятга келган қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди.

Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавобгар.

Газета тахририят компьютер марказида терилди ҳамда оператор А. Исмаилов томонидан сақланган.

Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифати чоп этилишига “Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси масъул.

Босмахона телефони: 71-233-11-07.

• МАНЗИЛИМИЗ:

100000,

Тошкент шаҳри,

Матбуотчилик кўчаси, 32-уй.

Навбатчи муҳаррир — З. Худойшукров.

Мусаҳҳиҳ — Ш. Машираббоев.

“Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили:
Буюк Турон кўчаси, 41. ЎЗА яқини — 23.15 Топширилди — 00.30 1 2 3 4 5 6